

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

Oppfølging av strukturreformen - svar fra UiT Norges arktiske universitet

Vi viser til brev av 14. mars 2019 der UiT Norges arktiske universitet bes om å sende forslag til gevinstrealiseringsplaner og måltall frem mot 2025 for ti indikatorer som konkretiserer målene med strukturreformen i UH-sektoren. Ved UiT har tilbakemeldingen til KD vært gjenstand for interne diskusjoner og behandling i universitetsstyret.

UiT var én av de institusjonene i sektoren som i størst grad var omfattet av strukturreformen, og stiller seg positiv til at departementet ønsker å følge med på at de potensielle gevinstene tas ut. Gjennom reformen fusjonerte UiT med Høgskolen i Harstad og Høgskolen i Narvik. Tre år tidligere gjennomgikk UiT en tilsvarende fusjon med Høgskolen i Finnmark, og i 2009 fusjonerte UiT med Høgskolen i Tromsø. Disse fire fusjonene har ført til omfattende endringer, og har bl.a. satt sitt preg på faglig profil, satsinger og organisering av virksomheten. Å lykkes med dette arbeidet er en svært viktig del av institusjonens samfunnsoppdrag.

I tillegg til å foreslå måltall slik KD ber om i sitt brev, har UiT derfor også valgt å kommentere utvalget av indikatorer. Vi ønsker at den videre dialogen med departementet ikke bare skal handle om fastsettelse av endelige tall, men også at indikatorenes egnethet tas opp til vurdering. To kritiske spørsmål bør etter UiTs oppfatning stilles til utvalget av indikatorer:

Hvor godt egnet er indikatorene til å måle gevinster av strukturreformen?

Når det skal fastsettes gevinstrealiseringsplaner for en bestemt reform bør indikatorene være relevante for reformens hovedmålsetninger, slik at de kan gi et riktig bilde av reformens virkninger. UiT mener at det settet med indikator KD så langt har valgt ut, ikke er godt egnet i så henseende. Dette beror bl.a. på at alle indikatorene måler aktivitet på institusjonen som helhet og at ingen av dem spesifikt setter mål på de delene av virksomheten som primært var omfattet av strukturendringene.

Skal man måle virkningene av strukturreformen mener UiT at det er naturlig at søkelyset spesielt rettes mot fagmiljø og utdanninger innenfor ingeniørfag, økonomisk-administrative fag, lærerutdanning og helsefag. Det var på disse områdene regjeringens ambisjon om «konsentrasjon for kvalitet» primært skulle tas ut. Utvikling i eksempelvis vitenskapelig publisering på institusjonsnivå trenger ikke å gi noen indikasjon på hvilken effekt reformen faktisk har hatt.

Hvor godt egnet er indikatorene vurdert som generelle styringsparameter?

Indikatorene skal, slik vi oppfatter departementets brev, benyttes som styringsparametere i den fremtidige etatsstyringen av de berørte institusjonene. Dette gjør at man også må vurdere hvor godt de egner seg som mål for virksomheten ved et universitet og KDs målsetninger for institusjonene. Heller ikke sett i et slikt perspektiv mener UiT at alle indikatorene er like velegnet. Dette skyldes dels at datagrunnlaget er variabelt, men også at enkelte indikatorer i liten grad evner å måle det man faktisk ønsker å få kvantifisert.

For å gi et mest mulig konstruktivt og begrunnet innspill til departementet har UiT valgt å utforme en tabell der vi vurderer relevans og utfordringer ved de ulike indikatorene samt kortfattet begrunner UiTs foreløpige forslag til måltall. I noen tilfeller hvor vi mener indikatorene er svært lite egnet har vi også tillatt oss å peke på det vi mener vil være bedre alternativer. Alle kommentarer og forslag er samlet i vedlegget.

Forenkling av målstrukturen

Departementet satte i 2018 i gang et arbeid med å forenkle målstrukturen for universiteter og høyskoler. I sitt høringsinnspill våren 2018 var UiT en av mange institusjoner som støttet en forenkling av det nåværende systemet. UiT gikk også inn for at man i større grad bør ha individuelle mål som tar høyde for at institusjonene har ulik profil og oppdrag som ikke er helt identiske. Dersom KDs gevinstrealiseringsplaner for strukturreformen kan bidra til dette, og ikke kommer som et nytt lag av styringsparameter på toppen av en tilsvarende ordning som dagens, hilser UiT dette initiativet velkommen.

Gitt at alle institusjonene har et sammensatt oppdrag er det grenser for hvor få indikatorer man kan ha uten at forenklingen blir uforsvarlig. En annen måte å forenkle på kan være å slå sammen flere tematisk nærliggende indikatorer til en indeks, etter modell fra andre samfunnsområder. UiT håper at også dette er et alternativ som kan vurderes av KD i den videre dialogen med institusjonene.

Universitetsledelsen ser frem til å delta i den videre prosessen!

Vennlig hilsen

Anne Husebekk
rektor

Jørgen Fosslund
universitetsdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent og krever ikke signatur

MÅL og parameter	UiT 2018	Forslag 2025	Kommentarer til foreslått måltall	Vurdering av indikatoren/styringsparametret
1. UTDANNING OG FORSKNING AV HØY KVALITET				
Vitenskapelig publisering: publikasjonspoeng per faglige årsverk	0,98	1,1	<i>Dersom dagens publiseringsindikator i hovedtrekk beholdes, er det grunn til å anta at UiT bør ha gode muligheter til å produsere flere publikasjonspoeng, bl.a. fordi det over tid skjer en økning i antall stipendiater og en økning i andelen ansatte med førstestillingskompetanse (se under).</i>	<i>Publisering er helt vesentlig for forskningens kvalitet. Det er derimot omstridt i hvilken grad publikasjoners kvalitet kan måles og hva som er de mest relevante måleparameterne. En særskilt utfordring i dagens situasjon er konsekvensene av Plan S, DORA-erklæringen og den pågående evalueringen av den norske publiseringsindikatoren. Dette gjør det vanskelig å si om man i den norske sektoren i det hele tatt vil ha et kvantifiserbart system som gjør det mulig å sammenligne utviklingen i det ønskede tidsrommet for gevinstrealiseringsplanene..</i>

MÅL og parameter	UiT 2018	Forslag 2025	Kommentarer til foreslått måltall	Vurdering av indikatoren/styringsparametret
Tildeling fra NFR per faglige årsverk (1 000 kr)	127	150	<i>Tildelinger fra EU og NFR er indikatorer på forskningskvalitet, men de er også indikatorer på søknadsaktivitet. UiT har i dag relativt lav søknadsaktivitet til NFR, mens det de senere år har vært en markant forbedring i både søkning og tilslag i EU. Dersom UiT lykkes i å få søknadsaktiviteten opp også i NFR-utlysningene, er det rom for en substansiell økning i tilslag også her.</i>	
Tildeling fra EU per faglige årsverk (1 000 kr)	13	15	<i>Det legges her til grunn at UiTs positive utvikling de siste tre årene vil fortsette.</i>	

MÅL og parameter	UiT 2018	Forslag 2025	Kommentarer til foreslått måltall	Vurdering av indikatoren/styringsparametret
Andel årsverk i førstestillinger av faglige ansatte (%)	72,21	76	<p><i>Som en følge av fusjonene har UiT satset sterkt på å kvalifisere vitenskapelig ansatte til førstestillinger. Dette har så lang ført til en økning i andel førstestillingskompetente på 2,4 prosentpoeng, fra 69,8 til 72,2. Snittet for statlig sektor var 74,4% i 2017. Fordi UiT er en institusjon med mange profesjonsutdanninger der undervisingskravene er omfattende, vil det alltid være et større behov for lektorer enn ved breddeuniversiteter som ikke driver slike utdanninger. Det er likevel rimelig å sette som mål at UiT skal fortsette å kvalifisere flere ansatte og rekruttere flere nytilsatte med førstestillingskompetanse. Samlet sett bør derfor UiT ta sikte på å ligge over dagens snitt i statlig sektor. Et mål på 76% anses ut fra dette som rimelig og realistisk.</i></p>	<p><i>UiT mener indikatoren er et relevant styringsparameter, men at strukturreformens gevinster først og fremst bør måles innenfor utvalgte fagområder</i></p>

MÅL og parameter	UiT 2018	Forslag 2025	Kommentarer til foreslått måltall	Vurdering av indikatoren/styringsparametret
Skår på hvordan studentene oppfatter studiekvaliteten (skala 1-5)	4,0		<i>Det er vanskelig å komme med kvalifiserte prognoser. Forskjellene mellom universitetene er i dag marginale.</i>	<i>Indikatoren kan sies å være relevant, men det er ikke en entydig forbindelse mellom opplevd studiekvalitet og faktisk kvalitet. En annen utfordring med indikatoren er vedvarende lav studentdeltagelse i undersøkelsen. Skår på institusjonsnivå sier lite om strukturreformens gevinster.</i>
Antall avlagte doktorgrader	118	125	<i>UiT har i lengre tid arbeidet med å øke gjennomstrømningen på doktorgradsutdanningen. I 2018 hadde institusjonen sitt beste resultat så langt med 65,67%. Snittet for statlige institusjoner var 68,31. Foreløpige tall tilsier at UiT kan forvente en nedgang i 2019. Det lyses samtidig ut langt flere stillinger enn tidligere – noe som både øker muligheten for flere kandidater og samtidig gjør det mer krevende å holde oppe gjennomstrømningen. Dersom UiT når en gjennomstrømning på rundt 70%, er det naturlig å øke måltallet til 125.</i>	<i>Her synes det særlig relevant å se på antallet avlagte doktorgrader innenfor utvalgte fagområder (lærerutdanning, helseprofesjonsfag o.s.v) . Samtidig påvirkes tallet på kandidater av flere forhold som ikke direkte er knyttet til kvalitet i forskning og utdanning, for eksempel antallet stipendiater institusjonen har i sin bevilgning fra KD og mulighetene til å bruke midler av egen ramme til stipendiatstillinger. En annen kvalitetsindikator knyttet til doktorgradsutdanning kan være gjennomføringsgrad. Velger man dette som indikator er det, etter universitetsdirektørens vurdering, best å bruke netto-tid som mål (snarere enn et absolutt tall på 6 år som ikke tar høyde for lovlige permisjoner).</i>

MÅL og parameter	UiT 2018	Forslag 2025	Kommentarer til foreslått måltall	Vurdering av indikatoren/styringsparametret
3. GOD TILGANG TIL UTDANNING OG KOMPETANSE OVER HELE LANDET				

MÅL og parameter	UiT 2018	Forslag 2025	Kommentarer til foreslått måltall	Vurdering av indikatoren/styringsparametret
Antall studenter på nettbaserte og desentraliserte utdanninger	Usikkert tallgrunnlag		Universitetsdirektøren har ikke sett seg i stand til å fremme et kvalifisert forslag til måltall for UiT.	<p>Det er tre utfordringer med denne indikatoren:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dagens registrering av nettbaserte /campusbaserte studier har uklare definisjoner og er beheftet med feil. UiT og sektoren mangler derfor utgangsdata av god kvalitet. - Digitalisering av undervisning og mer moderne undervisningsformer vil høyst sannsynlig viske ut det som engang var et tilsynelatende klart skille mellom campusstudenter og nettstudenter. I 2025 vil trolig svært mange studenter ha en blanding av nettbasert og «klasseromsbasert» undervisning, og det vil derfor være krevende, om ikke umulig, å skille de ulike studentgruppene på en hensiktsmessig måte. - Viktigst av alt: Det er uklart hvorvidt få eller mange studenter på nett og samlingsbaserte utdanninger sier noe om tilgangen til utdanning og kompetanse over hele landet. Nettstudenter kan like gjerne sitte i Berlevåg og ta sine fag ved UiO, eller sitte i Oslo og ta fag i Alta. Dermed er dette tallet ikke godt egnet til å opplyse om målet er nådd. <p>UiT mener KD bør avstå fra å bruke denne indikatoren.</p>

MÅL og parameter	UiT 2018	Forslag 2025	Kommentarer til foreslått måltall	Vurdering av indikatoren/styringsparametret
4. Regional utvikling				
Bidrags- og oppdragsfinansiert aktivitet per faglige årsverk (1 000 kr)	153,67	175	<p><i>Dette tallet har fluktuert fra år til år på UiT og det foreligger ikke noen analyse av hva dette kommer av. Både gjennomgangen av virkemiddelapparatet og regionreformen, vil kunne føre til betydelige endringer i tilgangen på finansieringskilder som vil regnes med i tallgrunnlaget for en slik indikator. Dette gjør det svært vanskelig å komme med et kvalifisert forslag. Gitt at dagens ordninger ikke endres vesentlig, foreslår universitetsdirektøren en moderat økning fra 2018.</i></p>	<p><i>KD ser her ut til å ha brukt det som i de nasjonale finansieringssystemet kalles «Andre bidrags- og oppdragsinntekter», det vil si de inntektene som kommer fra andre kilder enn NFR og EU. Dette er, for de fleste institusjoners vedkommende, enten gaver fra stiftelser eller private, regionale midler, eller inntekter fra næringslivet. Noe av dette kan kanskje sies å gi en indikasjon på regional utvikling, men det bør etter UiTs mening være mulig å finne andre parametere som er mer relevant for å måle hvordan et universitet bidrar til regional utvikling. Antall studiesøkere fra regionen, og antall kandidater som får relevant arbeid i regionen etter endt utdanning er kanskje de to mest aktuelle. Igjen vil noen utdanninger være mer relevante enn andre – dersom målet er å belyse gevinstene av strukturreformen.</i></p> <p><i>Et annet sentralt område for regional utvikling er institusjonens bidrag til innovasjoner og bedriftsetableringer.</i></p>

MÅL og parameter	UiT 2018	Forslag 2025	Kommentarer til foreslått måltall	Vurdering av indikatoren/styringsparametret
5. Verdensledende fagmiljøer				
Andel (%) internasjonalt samforfatterskap	52,3%	60%	<p><i>UiT hadde en økning fra 2013 – 2017 på 13%, (fra 48% til 54%). Dette er relativt høyt sammenlignet med flere av de andre universitetene. Spesielt veksten i EU-tildelinger de siste årene tilsier at andelen vil kunne øke ytterligere.</i></p>	<p><i>Internasjonalt samforfatterskap gir i flere fag en indikasjon på at institusjonen har lykket i å skape sterke fagmiljø, men det er ikke opplagt at en svært høy prosentandel (80 – 100%) indikerer bedre kvalitet enn en prosentandel som ligger noe lavere.</i></p> <p><i>Gitt innretningen på Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning og det virkemiddelapparatet som de norske universitetene forholder seg til, mener UiT at gode evalueringer og tildelinger av SFF/ SFU/ SFI, ERC-grants o.l. vil være bedre og mer relevante kvantitative indikatorer for å måle eksellense på dette området.</i></p> <p><i>Som mål på effekter av strukturreformen mener UiT at indikatoren har svært liten relevans.</i></p>

MÅL og parameter	UiT 2018	Forslag 2025	Kommentarer til foreslått måltall	Vurdering av indikatoren/styringsparametret
6. Effektiv ressursbruk				
Andel administrative stillinger av totalt antall årsverk (%)	23,5	22	<i>Gitt at UiT har vedtatt en 5% reduksjon i antallet administrative stillinger (for perioden 2016 - 2020), og det i årene som kommer vil skje en automatisering innenfor flere områder, anses dette som et rimelig måltall.</i>	<i>En lav andel administrativt ansatte kan være et tegn på effektivitet, men kan også være et tegn på at det er for liten administrativ støtte til vitenskapelig ansatte og deres aktivitet. Et alternativ eller supplement til den foreslåtte indikatoren er å måle antallet administrative stillinger opp mot vitenskapelige aktivitetsmål som det finnes god statistikk på.</i>